

milimilingan a pakatua palisi katua cemas

maqati cua qinaljan tu kemaizua tu minseg imaza i qinaljan a qemiladj a mazazangiljan. nu madjaljun a maljeveq maqati a maqepu a qiljaljan a mapalisi. ai qinaljan kiseljan a masantalj nu mapalisi ta maljeveq. nu maljeveq. a palisian nua paiwan izua limacavilj kintalj a maljeveq, au azua maljeveq masa tjalu putung a ilailaing a masantalj.

au nu djemaljun anga cavilj maqepu a kicun tua qadau aza sikataqaljan. sa malang ta qavai ta paridiu a maru isi patjavatjavang ta ramaljernaljeng a tjaisangas a na vaikanga. eh, kialjing ta tja vuvu a pasaqinaljan, sa kaljeveq a lima qadau. semanlisian djaljutan a qemapudrung ta sini vuljuq a buru. a buru qapudrung aya itjen a matjakai. kacuin a pasa qinaljan sa kaljeveq a lima qadau. pautez a makalimalj azua palisian.

au azua ipusau a simaza i tjanuamen i navalj, ljaviljavingan i tjanuitjen i taiwan a sepaiwan a temagilj ta ipusau. au, tu inaljeveqan matu ipusau ta asimaza a semaviri a semaputung. nu cemikel sa djaljutan anga i kavulungan i aumaqan, a nimitja a qapulu a sepaiwan i putung. au, pautezanga aza palisian a maljeveq atua ipusau.

aicua palisian nu penalisi aza nia pulingau, maidja tu qau aza aicua palisian. maidja tu maidja puljapuljaten azua tjautjau a pakazuanan na ramaljernaljeng. au patjetucu izua tjen a tjajjaljaljak a na iluvad anga isumus, ljaua, matjaulaulanga pagalju. inia palailaing a ramaljernaljeng a tjaisangasangas, inakudan aya tu mapavalivalit a si-hu a na djemadjas tucu. masa inia paka palailaing tua si-hu a na djemadjas tucu, au titjen a vunavun a sevalit. inianga spurukuz, inia pakapacuru masi tangidangida paqulid a palisian a kakudanan.

azua painaka palisi inia maqati a pagaraugaven. azua pinacayan ta nakuya pinualjaken, sinan palisi aravac a namaitazua, namaitucu a tjaucikel nua tja ramaljernaljeng.

sa azua sinanpalisi nua ramaljernaljeng, izua qaqepuan ta palisian a tjinepes aya. au azua tjinepes, inia maqati a tja sazuain, mavan azua pulingau, a pucemas, a pusiqunu a sematjez tazua palisian a makaya semazua, inia maqati a paqeteleng a caucau a zuma.

祭祀與占卜的神話故事

部落成立的集會所是用來舉行祭典的地方，排灣族每五年舉行一次五年祭，是從祖先發源之處延續遵行的祭典。

節日時，族人一起製作年糕與各種供奉祖先的祭品，一部份用以舉行祭祀之用。五年祭的刺球活動所用的刺球，不是一般的皮球。再來舉行送靈，從南邊開始往兩邊送行，到達排灣族祖先發源地大武山，才可算完成這五年一次的盛大祭典。

巫婆及前輩們都非常慎重地進行五年祭，包括祭祀用語和方式，至今後人仍傳承著，但有很多祭典及風俗已失傳或鬆動，無法維持過去傳統，以致後代族人無法清楚理解祭典儀式的來龍去脈及意涵。

那些被列為不吉利、忌諱的事物，傳統有一專門集中的處所來祭祀，該處禁止進入，只有巫婆、神明附身，有法力之人，才能送祭品進去祭拜，一般人是被禁止進去的。

qaravan

izua za matjelu a mareqaliqali, a namasasan siruvetjevjetjek. Ijakua malupi aravac tiamadju. qau nunamatevetevelj tiamadju. amin a keman, temekel, kisudju katua kivangavang. saka malupi aravac tiamadju. izua kamakatalj ka pasaumaumaq tiamadju, ka uri seleman anga. manu pacun tiamadju tua paisu a tuki pida i tuvutuvung, a pini qapulu tua kasiw. maleva saka samalji. maljavar sa karasudj tiamadju tu kadrengin niamadju a tjaljuzua.

nu kavecekadan a venging. kitja sakucin anga a pasa tjumaq i tjanuitjen, satja pangapangalji aya marasudj tiamadju. qau paka nanguaq aravac tiamadju a mapuljat tazua kinarasudj niamadju. pazazekatjen azua ti tjalja sipuljaljakan nazua titjalja vuluvulungan a mayatucu “sau vaiku a sema pairang a veneli tua tja tekelen a vava katua tja kanen a nemanga tu tja sipuzangian nu kemadrekadreng itjen a kiljaljava tua zikang, a nanguaq a tja sisakucan” aya.

manu ka vaik anga azua ti tjalja sipuljaljakan a sema pairang. qivu azua ti sikamasanmusalj tjai tjalja vulungan, “nusauni nu mangtjez titjaqali a

kemasi pairing, ki ku djekpi, sa ku vecqeli. qau ki su teceki tua siqunu a kemasi tjailikuz”.

au pai nu masunasi anga timadju, ki tja pangalji anga a madrusa azua paisu. nanguaq aravac azua su kinipuvarungan. ki tja atazuai anga a pasusu. maljaljiqu tiamadju a maleva tua sini kamamau nua varung. au azua timadju a ti sipuljaljakan. ka vaivaik a sema pairang, kinemenemenem a djemaladjalan “kavalanga ku vudilji azua paisu. makaya aken a kipuvarung tua masan lialiaiw tua ku kamanguaq” aya. qau pai kipuvarung uta timadju amayatucu “nanguaq a ku ayatucuin, ki ken a veneli tua tjanutjelu a tatekelin, qau azua uri ku sipatekel tjaiamadju ki ku pucemeli tua camel nua kulavaw. qau nu sekudradraw anga tiamadju, qau uri kemudanan tiamadju. a kiraritan tazua paisu?” aya azua sipuljaljakan. sadjeli tua kinipuvarungan nimadju. inikacuai, mecevucevung tiamadju izua i qapulu tua kasiw. “pai tekelianan a kisuzelian.” aya ti sipuljaljakan. “vaik aken a misiq, maya kemaljva ken.” aya uta. manu inika cuai, langdan a maipuuq azua tjavulung a madrusa. gata ka cemikel djekepen sa sunasi timadju.

貪

有三位朋友，他們有一個壞習慣，就是懶惰。平常只有吃喝、找異性朋友和玩耍。一日黃昏，回家途中發現樹底下有三袋錢。三個好朋友決定輪流看守。

深夜再來一個個搬回家，慢慢分錢給大家。老大吩咐年紀最小的說：「你去平地購買大家要喝的飲料，還有一些糧食。」他們趁此時來看守及搬運這一筆錢。

老公下山買貨時，老二說：「等一下老公回來時，把他殺掉，然後這一筆錢就屬於我倆平分。」老大說：「就這麼辦！」

他們暗自竊喜，但老公在下山時也一邊想著，如何把這一筆錢佔為己有。他計畫買三瓶有毒的飲料，等兩人死了就不能再搶這筆錢，沾沾自喜的照計畫來做。不久老公上來了，三人高興的喝起來，老公假借尿急先離開一下，聽到兄長倒地聲回去。不料還是被他們殺害。

qam kata gang

kasicuayan, izua qam kata gang. kacuin ni qam a gang a sema ta pinaka kalutjulu a kasiw. kaizua anga tiamadju, qivu a gang tjai qam, “ ka imamazau iteku tusa kasiw, vaik aken a ljevavaw a cempis ta vangalj nua kalutjulu a kasiw ” aya qivu, sa vaik a ljevavaw ti gang. pai sa, nu nacempis timadju tua vangalj si vuljuq a pasa teku tjai qam, cempis sa vuljuqan a pasa teku. pai tazua, itjaiteku a qam penilipiliq ta namalum sa ljujui azua vangan. ljakua azua piniliq a namalum, pasazuain itua kakaizuanan nimadju, a inianan a malum, tevtevljen a qempu. pai inika nacuai, ka ljeteku azua gang sa pacun tua qinepu na qam a nemanema, masavid a matjaq. kinemnem a gang, “ mainu anga a namalum a vangalj? ” aya, sa vaik anga izua. ljakua nakiyadjuq izua a qam itja itekuteku tua kasiw a kalutjulu, pai sa kaizua a puqezeqezelj a gang. kapacun, manu azua qam piniliq a namalum a vangalj sa pasazuai ita umaq nimadju. ka vaik a gang a semazua a pacun, liaw aravac a qinpu nua qam a ricing nua kinivangaljan ita tapaw nimadju. sa kinemnem timadju, “ a ku namayatucu a kakudanan naicu a timadju! ” matjalaw aravac timadju sa vaik a tjumaq.

pai kacuacuai anga, mecevung anga uta tiyamadju. pai sa kasudju tiamadju a, “ kemuda nu vaik itjen a qemaljup a madrusa? ” aya qivu ti qam. pai savaik anga tiamadju. qivu ti qam tjai gang “tiakenai anan a ljemaljap tua vavui, tisunai a tjaljumaza a ljemama tua ljaviyaviya ulja maquti a vavui. ” aya. pai sa vaik anga a sema ljaviyaviya a qam. sa tazua mezangal a kivadaq a gang ta qam a, “ inuan sun? ” temvela a qam, “ aicu aken. ” sa papezangal a gang a qivu tua qam, “ avan anga sun? ” aya, “ maya nan ”, aya ti qam, ljakua kemalikali ta qipu a qam a seman kakaizuanan nimadju. ka makakali anga a qam, vaik a sema taladj tua kinaliyan a lala sa qivu a pasa tua gang, “ avan anga ken, nakiqilja anga ken ” aya. pai sa patagilj a gang a ljemama tua ljaviya a cemcemel.

inianacui, maljama anga a pulingelingetj a puljaviyan. inika nakiyamaw a mavilad a gang, sapacai anga itua pusapuyan.

ka semkez anga sapui, macasaw a qam a kemasi ta kinaliyan nimadju a qipu ka pacun ta gang tu naqudjilj nakudresul sanamacai anga.

papigacagacaljen a gang nua qam, ljakua inianga a kemljakeljan timadju, pai kemasizua anga neka anga nu gang a kisan qali ta qam.

穿山甲與螃蟹

從前，穿山甲帶螃蟹到 kalutjulu 樹的地方。螃蟹說：「你留在底下，我去摘 kalutjulu 果實。」他摘了果實往下丟，穿山甲在底下撿起熟的放進巢穴裡，沒熟的收集在一起。螃蟹下來一看，都是些沒熟的。螃蟹想：「熟的去哪了？」穿山甲還在樹底下，螃蟹悄悄地窺視情況。原來熟的被穿山甲放進巢穴裡，他就生氣地回家了。

他們再度相遇，一起去打獵，穿山甲說：「我先埋伏著，你燒茅草（好把山豬趕出來）。」穿山甲就走進茅原中。

螃蟹問：「你在哪兒？」穿山甲說：「我在這裡。」螃蟹又問：「好了嗎？」穿山甲說：「等一下。」穿山甲利用這時間挖土築巢。他挖好巢後爬進巢裡，向螃蟹說：「我埋伏好了。」於是螃蟹開始燒茅原。

火燒了起來，螃蟹來不及跑掉，葬身草堆裡。穿山甲從土裡探頭，看到螃蟹已經死了，從此穿山甲就沒有螃蟹朋友了。